

Motion till riksdagen

1987/88:K426

av Margit Gennser m. fl. (m)
om fri radio och TV

Avregleringarna går snabbt ute i Europa på en rad olika kommunikationsområden, inte minst vad gäller etermedia.

Orsaken till detta är den snabba tekniska utvecklingen inom mediaområdet. Kraven på en fri TV och radio har ökat och informationsfriheten har blivit en allt viktigare rättighet.

Framväxten av text-TV, videotex och lättillgängliga databaser samt den snabba utvecklingen av satelliter och allt mindre och effektivare parabolantennor har skapat ett genombrott för kabel- och satellitsändningar. Skall inte vi i Sverige komma tekniskt, kulturellt och kommersiellt på efterkälken måste de svenska radio- och TV-monopolen brytas.

I oktober i år beräknas reklam-TV komma i gång i Danmark. Södra Sverige kommer utan problem att kunna ta in den nya TV-kanalen. Det skånska näringslivet kommer helt naturligt att intressera sig för denna kanal. Reklamförmåigheter i dansk TV är givetvis av intresse för många skånska företag samtidigt som obalansen mellan danskt och svenskt, när det gäller reklam-TV, skapar en rad nya problem för kanske främst de skånska företagen, inte minst företag inom mediabranschen.

Att utländska företag får konkurrensfördelar av det svenska reklamförbudet i radio och TV framkommer indirekt av en undersökning som DLF (Dagligvaruleverantörernas förbund) redovisat. I denna enkät uttalade sig 5 procent av företagen mot reklam i svensk TV. Nejsägarna utgjordes av utländska företag som just ser konkurrensfördelar med reklam via satellit och kabel parat med hinder för svenska företag att utnyttja TV- och radioreklam på hemmamarknaden.

Reklamförbud i etermedia – ett kommersiellt hot

Monopoliseringen av TV- och reklamverksamhet till ett fåtal statskontrollerade kanaler kommer i framtiden att verka än mer hämmande på näringslivet än i dag.

Sverige – som tidigare ofta utnyttjades som en testmarknad för introduktion av nya produkter – är inte längre intressant för produkt- och marknadsutveckling. Den viktigaste orsaken till detta är att information om nya produkter och tjänster inte kan spridas med hjälp av radio och TV.

Vår självpålagda begränsning underlättar för internationella företag och utländska tillverkare att stärka sin marknadsställning i Sverige. Detta innebär att hemmamarknadsföretag drabbas av en slags omvänd "tull" genom

reklamförbudet i etermedia. Särskilt kommer tillverkare inom livsmedelsindustrin, den kemisk-tekniska industrin, hygienvaruproducenterna och liknande samt deras underleverantörer att skadas i sitt marknadsföringsarbete.

Med tanke framförallt på Skånes betydande livsmedelsindustri är det en nödvändighet för vår landsända att den svenska etermediapolitiken får samma utformning som inom EG.

Men även för konsumenterna är det väsentligt att marknadsföringskanaler som finns inom EG också öppnas för marknadsföring inom Sverige.

Inom dagligvaruhandeln går i dag endast 14 procent av reklamanslaget till profilskapande märkesvarureklam, medan 60–70 procent avser sälj- och varuaktiviteter i form av direktreklam, butiksreklam, säljkårsinsatser och rabatterbudanden. Inte minst denna profil på marknadsföringsaktiviteterna innebär att de stora kedjorna får en tyngre strategisk ställning med risk att producentrabatterna i allt för ringa utsträckning kommer konsumenterna till godo.

Reklamförbud i etermedia ger kulturell utarmning

Våra konstnärer inom bildkonst, teater, musik osv. arbetar med kommunikation. Deras konkurrenssituation undergrävs om vissa kommunikationskanaler, TV och radio, monopoliseras. Kulturpolitiken inriktas då på bidragsgivning, där politiker och byråkrati i slutändan avgör vilka konststerter och då också vilka konstnärer som skall främjas. Med den mångfald av kommunikationskanaler som ny teknik tillhandahåller öppnas nya "marknader" för våra konstnärer, som kan tillfredsställa både konstnärliga och ekonomiska ambitioner.

En fri etermediapolitik innebär att koncentrationen till Stockholm inom kultursektorn i viss mån kan brytas. Detta är ett avgörande argument för en landsdel som Skåne, som på grund av sitt geografiska läge och de gamla historiska kontakterna med Danmark och kontinenten alltid tidigt mottagit kulturella impulser utifrån. Skåne har exempelvis varit pionjären vad gäller radiosändningar i Sverige och Skåne fick också de första reguljära TV-sändningarna i vårt land vid Danmark.

Om regleringen av etermedia kommer att vidmakthållas i Sverige kommer kultur- och mediasektorn tappa mycket av de allra bästa begåvningarna. Unga talangfulla människor har inga möjligheter att lära sig TV-skapande, eftersom karriärvägarna är stängda inom monopol-TV, som kommer att erbjuda få möjligheter för ny personal eller för projektarbeten. Samma gäller radio. Detta får återverkningar på allt kulturskapande och också på kunnandet inom "kommersiell" kommunikation. Det går inte att dra skarpa gränser mellan olika kommunikationssektorer i framtidens värld.

Kulturskapande av högsta klass kommer att kräva betydande tekniska resurser, dvs. sådana som tillhandahålls av företag inom etermedia.

Minskad koncentration och skånska särdrag

Mot. 1987/88
K426

Trots många års negativ utveckling i Skåne under 1970- och början av 1980-talet finns i dag en stor optimism och en stark vilja till expansion. Samtidigt känner vi oss i södra Sverige med rätta både bortglömda och undanskuffade av dem som styr i Stockholm. De tycks inte alltid känna till och förstå våra förhållanden och vår kulturella särprägel. Vår historia och våra traditioner inom en rad områden är annorlunda än Mälardalens eller Dalarnas. För vår landsdels identitet är det viktigt att få en fri massmediautveckling. Om skånska krafter släpps loss, skulle hela landet få ett rikare register inom musik, teater och konst. Kontakterna med den kulturella och även kommersiella utvecklingen ute i Europa skulle gå snabbare och bli mer mångfasetterad om Skånes ställning som opinionsbildare stärktes. Det för hela vårt land bästa sättet att stärka olika landsdelars särprägel och stärka den kulturella utvecklingen är att avskaffa de regleringar som hindrar fri etablering av TV och radio.

Det är dessvärre risk att frågan om reklam i svensk TV och radio och etableringsfrihet ytterligare förhalas med de negativa effekter detta medför. Med tanke på Skånes närhet till Danmark och EG är det ett starkt önskemål från näringsliv och kultur att södra Sverige snarast får möjligheter till fria radio- och TV-sändningar.

En fristående kanal bör – även om etableringsfrihet ännu inte införts för TV/radio i Sverige – således inrättas på den lediga frekvensen 50 och ha ett sändningsområde över exempelvis Skåne, Blekinge och södra Halland. Den skall vara helt fristående från Sveriges radios monopol och finansieras genom reklamintäkter. Förbudet mot reklamfinansierade radiosändningar bör också upphävas för motsvarande område. De erfarenheter som ett frisläpande av etermedia skulle innebära i södra Sverige skulle konkret belysa etableringsfrihetens överlägsenhet över monopol och regleringar.

Hemställan

Mot. 1987/88

K426

Med hänvisning till vad som anförts hemställer vi

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en fristående, reklamfinansierad skånsk TV-kanal i enlighet med de synpunkter och krav som framlagts i motionen,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om att förbudet mot reklamfinansierade radiosändningar upphävs i enlighet med de synpunkter och förslag som framlagts i motionen.

Stockholm den 25 januari 1988

Margit Gennser (m)

Olle Aulin (m)

Rune Rydén (m)

Per Stenmarck (m)

Wiggo Komstedt (m)

Sten Andersson (m)

i Malmö

Ingvar Eriksson (m)

Sven Munke (m)

Knut Wachtmeister (m)

Bo Lundgren (m)

Karl-Gösta Svenson (m)